

บทคัดย่อ

การศึกษาถึงบทบาทของรัฐในการส่งเสริมพัฒนาพรรคการเมือง กรณีการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 โดยศึกษาจากการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ตามหลักเกณฑ์การให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541

ผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาโดยเอกสาร(Documentary Research) โดยรวบรวมข้อมูลจากกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 ระเบียบข้อบังคับของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตำราวิชาการ บทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขอบเขตของการศึกษา ในเรื่องบทบาทของรัฐในการส่งเสริมพัฒนาพรรคการเมือง จะศึกษาแต่เฉพาะการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ตามหลักเกณฑ์การให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 เพื่อนำมาวิเคราะห์ว่าบทบาทของรัฐ กรณีการให้เงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองนั้นสามารถส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมืองอย่างไร ตลอดจนศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคในการให้เงินสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาพรรคการเมืองของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 จากการศึกษาและวิเคราะห์ สรุปผลการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนาของพรรคการเมืองไทย

หากจะพิจารณาถึงบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการพัฒนาของพรรคการเมืองไทย โดยใช้ตัวแบบของการสร้างพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน (political party as a political institution) นั้น โจเซฟ ลาพาลอมบารา และไมรอน ไวนเนอร์ อาจกล่าวได้ว่าบทบาทของรัฐในการส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมืองไทยนั้นยังไม่สามารถพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองได้ คือ

1.1. ปัจจัยภายนอกพรรคการเมือง อาทิ

1.1.1. สถานการณ์ทางการเมืองจากอดีตที่ผ่านมา เช่น การทำรัฐประหาร และเหตุการณ์ความไม่สงบต่าง ๆ จึงเป็นผลให้พรรคการเมืองไทยถูกยุบหรือยกเลิกไปจนทำให้การพัฒนาทางการเมืองขาดความต่อเนื่อง

1.1.2. ทศนคติของประชาชนที่ยังไม่ยอมรับและไม่เห็นความสำคัญของ
พรรคการเมืองเท่าที่ควรจึงทำให้ขาดการสนับสนุนจากประชาชน

1.1.3. กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองไม่เอื้อต่อการพัฒนาพรรคการเมือง

1.2. ปัจจัยภายในพรรคการเมือง อาทิ

1.2.1. ผู้จัดตั้งพรรคการเมืองขาดอุดมการณ์ที่ชัดเจน

1.2.2. สมาชิกพรรคโดยเฉพาะสภาผู้แทนราษฎร ไม่อยู่ในระเบียบวินัยของ
พรรคการเมืองมีการย้ายและเปลี่ยนพรรคการเมืองบ่อยครั้ง ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการขาดอุดมการณ์
และจิตสำนึกทางการเมือง

1.2.3. พรรคการเมืองมีเงินทุนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง
ไม่เพียงพอ จึงทำให้พรรคการเมืองมีการดำเนินการโดยคนกลุ่มเดียว การที่มีเงินทุนไม่เพียงพอ
ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองจึงเป็นการเปิดโอกาสให้กับกลุ่มนายทุนและกลุ่มผลประโยชน์
ต่างๆ ได้เข้ามาบีบบทบาทภายในพรรคการเมืองมากขึ้น เนื่องจากกลุ่มเหล่านี้เป็นผู้สนับสนุนทางด้าน
การเงินให้กับพรรคการเมืองในการดำเนินกิจการทางการเมือง ประชาชนจึงเห็นว่าพรรคการเมือง
นั้นได้เอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มนายทุนและกลุ่มผลประโยชน์ที่สนับสนุนพรรคการเมือง
มากกว่าประโยชน์ของประชาชน

2. บทบาทของรัฐ กรณีการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของกองทุนเพื่อการพัฒนา
พรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541

1) แผนงานการบริหารพรรคการเมืองและแผนงานการบริหารสาขาพรรคการเมือง

2) แผนงานการส่งเสริมสมาชิกพรรคและการหาสมาชิกเพิ่ม

3) แผนงานการใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

4) แผนงานการให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป

พบว่ามีปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาพรรคการเมืองของไทย ดังนี้

1 ปัญหาด้านโครงสร้างของพรรค

เป็นปัญหาใหญ่ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาพรรคการเมืองของไทย เพราะ
โครงสร้างถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของพรรคการเมืองเพราะถ้าพื้นฐานไม่มีความมั่นคงแล้ว
การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองจะไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ทางพรรค
ได้ตั้งไว้โดยปัญหาที่สำคัญคือในเรื่องของบุคลากรซึ่งจากการศึกษาข้อมูลพบว่า พรรคการเมือง
ไทยส่วนใหญ่มีจำนวนบุคลากรที่น้อยเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนสาขาพรรค
และสมาชิกพรรค และอีกปัญหาคือในด้านสถานที่ของสำนักงานใหญ่ซึ่งจากการศึกษาข้อมูล พบว่า
พรรคการเมืองส่วนใหญ่มีสำนักงานใหญ่ไม่เป็นเอกเทศ โดยส่วนมากจะรวมอยู่กับที่อยู่อาศัย

ซึ่งมักจะเป็นที่อยู่อาศัยของหัวหน้าพรรคและมีการติดต่อได้ไม่สะดวก เนื่องจากเป็นที่ที่สังเกตได้ยากและยังเป็นปัญหาในการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภคด้วย

2 ปัญหาด้านสาขา

สาขาพรรคถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งของพรรคการเมือง ซึ่งเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชนให้ใกล้ชิดกันซึ่งในปัจจุบันพบว่า สาขาพรรคได้กระจายไปตามพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ ถึงแม้ว่าบางพรรคจะไม่มีจำนวนสาขาที่มากตามพื้นที่ แต่ทางพรรคก็มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมแทนสาขา ปัญหาของสาขาพรรคที่มีอยู่ในปัจจุบันคือ ในเรื่องของโครงสร้างและการดำเนินกิจกรรมของสาขา ปัญหาในเรื่องโครงสร้าง เช่น สถานที่ทำการของสาขาพบว่าส่วนใหญ่จะรวมอยู่กับที่อยู่อาศัยหรือสถานประกอบการจึงไม่มีความเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้ และในเรื่องบุคลากรพบว่าสาขาพรรคส่วนใหญ่ไม่มีเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติ ติงงานเป็นประจำให้กับสาขา จากปัญหาในเรื่องสถานที่และเรื่องบุคลากรจึงส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของสาขาพรรคไม่มีประสิทธิภาพหรืออาจจะไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดๆ เลย

3 ปัญหาด้านการเงิน

งบประมาณของพรรคการเมืองในแต่ละปีพบว่า ส่วนใหญ่พรรคการเมืองจะมีรายได้จากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมากกว่าจำนวนรายได้อื่นๆ ที่ทางพรรคจัดหาเอง ซึ่งส่วนใหญ่รายได้ของพรรคการเมืองจะได้อมาจากค่าบำรุงพรรค ค่าสมัครสมาชิกพรรค และเงินบริจาคต่างๆ แต่พบว่าในบางพรรคกลับไม่มีการเก็บค่าบำรุงพรรคจากสมาชิกเลย จากการที่พรรคการเมืองไม่มีรายได้อื่นหรือมี แต่เป็นจำนวนที่น้อยนั้นอาจจะสะท้อนให้เห็นถึงความนิยมของพรรคและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนว่าอยู่ในระดับใด